

FODOR ZSUZSANNA – NÉMETH RÓBERT – TANÁCS RÓBERT – VARGA JÁNOS –
VICZINA BALÁZS – VÍZKELETI MÁRTA

A FIATALOK RENDVÉDELMI FELKÉSZÍTÉSÉNEK VIZSGÁLATA A RENDŐRTISZTI FŐISKOLA HALLGATÓINAK SZEMSZÖGÉBŐL

Bevezetés

A vizsgálat célja, hogy a Rendőrtiszti Főiskola határrendészeti szakának első évfolyamán tanuló nappali tagozatos hallgatóknak a fiatalok rendvédelmi felkészítésével kapcsolatos tapasztalatait összegyűjtsük, általánosítsuk és a tovább fejlesztéssel kapcsolatos javaslatokat tegyünk. A kutatómunkában a Rendőrtiszti Főiskola elsőéves határőr hallgatói (Fodor Zsuzsanna, Vízkeleti Márta, Tanács Róbert, Németh Róbert, Viczina Balázs) és Dr. Varga János határőr alezredes, a Rendőrtiszti Főiskola Határrendészeti Tanszékének vezetője vett részt.

1.

A diákok között a belügyi pályára orientáló képzés iránt már általános iskola nyolcadik osztályától nagy az érdeklődés. Országszerte vannak gimnáziumok, középiskolák, melyekben rendészeti előképzés folyik. A tananyagok megegyeznek az általános tantervvel mind a négy év alatt, azzal a különbséggel, hogy tizenegyedik és tizenkettedik osztályban emelt óraszámú lehetőség van belügyi rendészeti ismereteket tanulni, melyből heti négy vagy öt óra áll rendelkezésre. Egyes iskolákban ez a képzési forma kötelező, míg máshol ez tizedik osztályban választható. A felkészítés a Belügyminisztérium által kiadott tankönyvekből történik, melyek az összes rendvédelmi szervről, valamint rendvédelem történet, büntető- és szabálysértési jog, tereptan, rendőri alapismeretek és pszichológia tárgyakból adnak alapszintű, áttekinthető ismereteket. Ezen intézményekben emelt óraszámú tartják a testnevelés és önvédelem órákat, mintegy fizikai felkészítésként. A fakultáció résztvevői összemérhetik tudásukat az egyéni illetve csapatversenyeken, melyek évente kerülnek megrendezésre, és az itt elért kiemelkedő eredményekkel előnyhöz is juthatnak a rendvédelmi felsőoktatásba jelentkezők. A tantárgyból érettségi vizsga is tehető, melynek eredményét a rendészeti szakközépiskolák, illetve a Rendőrtiszti Főiskola figyelembe veszi a felvételi eljárás során.

A képzés lényegi célja mindenhol azonos, mégis intézményenként különféle, kisebb eltérések tapasztalhatók. Ezek közül néhányra a volt szakközépiskoláinkban megszerzett közvetlen tapasztalataink alapján külön is rámutatunk.

A győri Bercsényi Miklós Középiskola diákjai számára a belügyi rendészeti ismeretek fakultáción való részvétel választható volt. Ennek keretein belül, minden osztály kapott egy általános képzést a többi belügyi rendészeti szervről, de különösen a saját orientációjuknak megfelelő tananyagot sajátították el. Annak ellenére, hogy az iskola rendvédelmi jellegű képzése nincs kellőképpen meghirdetve sokszoros túljelentkezés van, de sajnálatosan a jelentkezők csak csekély része tudja, mit takar valójában a képzés. Ennek kereteiben a közbiztonsági szakon tanuló diákokkal főleg két hivatásos rendőr foglalkozott, de amikor tűzvédelmi oktatásra került sor, akkor tűzoltó szakember tartotta az órát. Ez így történt más foglalkozások, mint határrendészeti-, bűnügyi ismeretek esetében is. E felosztásnak köszönhetően az itt tanuló diákok nemcsak széleskörű tudásra tettek szert, de kialakult bennük az az elképzelés is, hogy esetlegesen melyik területen szeretnének továbbtanulni. Tizenegyedik osztály végén egyhetes gyakorlaton vettek részt a rendőrrjárőrökkel. Ennek során a rendőrök többsége – érzékelve a diákok érdeklődését - megpróbálta a lehető legtöbb ismeretet és tapasztalatot megosztani velük. Ekkor látták és tapasztalták először egy rendvédelmi szerven belül folyó munka komolyságát. Ez döntő jelentőségű volt a tanulók számára, hiszen sokaknak ez a gyakorlat segített dönteni azzal kapcsolatban, hogy végleg ezen a pályán maradjanak-e. A többi külső helyszínen (mint például a győri rendőr főkapitányságon) tartott foglalkozások is azt a célt szolgálták, hogy a diákok ne csak a megtanulandó száraz anyagot, hanem a rendészeti szervek valós működését is lássák. E módszer olyannyira célravezető volt, hogy az osztályok nagy része végül ilyen típusú oktatási intézménybe adta be jelentkezését.

A szegedi Móra Ferenc Szakközépiskolában, a kiskunhalasi Garbai Sándor Szakközép és Szakképző Iskolában, valamint a miskolci Diósgyőri-Vasgyári Szakképző Iskolában is hasonló képzés folyt, bár néhány téren kisebb eltérések mutatkoznak.

A szegedi Móra Ferenc Szakközépiskolában az órákat mindig más hivatásos tartotta. Bár az órák hangulata kevésbé volt közvetlen, a rendvédelmi pályáról szélesebb látókör alakult ki, mint a többi iskolában.

A miskolci Diósgyőri-Vasgyári Szakképző Iskolában is csak módszertani különbségek vannak a fentiekhez képest. Az órák keretein belül a tananyag könnyebb elsajátítása érdekében szituációs játékokkal színesítették a tanulást. Így nemcsak az órák hangulata volt jobb, hanem a diákok is jobban tudtak figyelni és szinte valóságyszerűen sajátították el a tananyagot. Ennek és a már említett külső helyszínek látogatásának következtében az itt indított osztályok nagy százaléka tanult tovább ilyen irányba.

A kiskunhalasi Garbai Sándor Szakközép és Szakképző Iskolában az órák hangulata különösen közvetlen volt és ez megkönnyítette a tanulás folyamatát. Mivel az itt tanító hivatásos rendőr alezredek egyenrangú felekként kezelték a diákokat, ők bátrabban kérdeztek a rendvédelemről. Az érdeklődés fenntartása volt tehát itt is a fő szempont, de a kötetlen beszélgetéseken keresztül.

2.

Egy érettségiző fiatal számára az egyik legfontosabb esemény a továbbtanulást illetően az intézmények nyílt napja. Sok diákban ez az esemény megerősíti a szándékot, egyesek pedig az ott látottak-hallottak alapján döntenek el véglegesen, hogy milyen intézmény tanulói szeretnének lenni a jövőben. Így volt ez azok esetében is, akik részt vettek a Rendőrtiszti Főiskola, a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem, és a rendészeti szakközépiskolák rendezvényein.

Látogatásaink során az egyik legszínvonalasabb nyílt napot 2005-ben a Zrínyi Miklós Egyetem nyújtotta. A fiatalok egy általános előadást láthattak magáról az iskoláról, a pályáról. Külön hangsúlyozták a hivatástudatot és az idegen nyelvek fontosságát. Az érdeklődő diákoknak külön tartottak bemutatókat az egyes szakok, ahol jelentős ismereteket kaptunk a különböző szakmákról. A jelen lévő hallgatók is rendelkezésünkre álltak, tőlük a diákéletről, a vizsgákról érdeklődtünk. Az udvarokon elhelyezett katonai és rendvédelmi eszközök mély benyomást tettek a jelenlévőkre, és emelték a nyílt nap színvonalát. Csábító volt számunkra a finom ebéd és az azt követő koncert. Valóban érezte a látogató, hogy szívesen várják.

A Rendőrtiszti Főiskola nyílt napja igen nagy érdeklődést váltott ki a rendvédelmi felsőoktatásba jelentkező fiatalok körében. Az előadás során hasznos információkat kaptunk az iskoláról, az oktatásról, illetve magáról a rendvédelmi pályáról. A szakmában jártas tisztek, tapasztalt oktatók adtak választ kérdéseinkre. Minden szak képviseltette magát, adott ismereteket tevékenységéről. Az előadások végén igen sok kérdést tettünk fel, főleg a felvételit és az iskolát illetően, melyekre maradéktalanul választ is kaptunk. Rendelésünkre bocsátották a tavalyi hallgatói tájékoztatót, amelyből a tantárgyakat, a vizsgák rendjét, és az iskola szervezeti felépítését tudhattuk meg.

A rendészeti szakközépiskolák nyílt napjai különösen jól szervezettek és érdekesek voltak. Már megérkezésnél is olyan az adott intézménybe járó hallgatók vártak bennünket, akik szívesen válaszoltak bármilyen kérdésünkre. Ezt mindenki nagyon ésszerű ötletnek tartotta, ugyanis a megilletődött középiskolások szívesebben és bátrabban kérdeznak a hozzájuk korban közelebb álló személyektől. A nyílt nap kezdetén egy tiszt előadás keretében bemutatta az iskola működését, a tantárgyakat, a követelményeket, majd a már említett hallgatók körbevittek bennünket az intézményen, s közben megosztották velünk személyes tapasztalataikat.

Rendkívül fontosak a rendvédelmi intézmények nyílt napjai, mivel első kézből adnak konkrét információkat a rendvédelemben jártas, és kevésbé jártas fiataloknak. A nyílt napok szerepe az Internet előretörésével semmit sem veszít népszerűségéből, mivel a világhálón bár minden iskola színvonalas ismertetőt nyújt magáról, de az ottani hangulatot, környezetet nem lehet felmásolni a netre. Ezek az események szervezettségükkel mély benyomást tesznek az érdeklődőkre, akik lehet, hogy ez alkalommal határozzák el magukat a pályaválasztásra. Mindenképp el kell kerülni tehát annak a lehetőségét is, hogy egy diák a felvétele után szembesüljön

először a követelményekkel, melyek több évig, akár egy életen át meghatározzák majd az életét.

3.

A felvételi procedúra lezajlása után óriási öröm egy diák számára, amikor bekerül az áhított iskolába. Mint minden rendvédelmi iskolában, itt is az alapkiképzés az első próba amin meg kell felelni. Észrevételeink és tapasztalataink szerint, akik rendvédelmi fakultációban részt vettek bizonyos mértékű előnyt élveznek „civil hallgatótársaikhoz” képest. Amikor mi bekerültünk, tudtuk mire vállalkoztunk, tisztában voltunk kötelességeinkkel, lehetőségeinkkel, és a rendszer alapvető működésével. Az alapkiképzés során így könnyebben vettük az elénk gördített akadályokat, és ez által tudtunk segíteni szakasztársainkon is. E képzésnek köszönhetően se fizikailag, se lelkileg nem viselt meg minket annyira az alapkiképzés, mint társainkat. Számukra sokkal nehezebb volt alkalmazkodni a kötött napirendhez, a szigorú szabályokhoz, az alá-, fölérendeltségi viszonyhoz, ugyanis ezekről egyáltalán nem-vagy csak nagyon keveset tudtak. A tanórákon az előadott anyag számunkra nem volt teljesen ismeretlen, a többiekhez képest jobban átláttuk azt. Ez a képzés tehát sok mindenben könnyítette meg főiskolás életünk első néhány hetét.

4.

Meglehetősen sok olyan diák jelentkezik rendészeti intézményekbe, akiknek már volt részük középiskolai, gimnáziumi tanulmányaik alatt rendvédelmi előképzésben. Viszont azok száma sem elhanyagolható, akik kívül esnek ezen. Ők, mint rendvédelmi fakultációt nem tanuló polgári pályázók lényegében nem rendelkeznek semmilyen konkrét ismerettel a rendészeti pályát illetően. Azok az érettségiző fiatalok, akik a jövőjüket rendészeti pályán képzelik el, és esetleg a családban, ismerősök között nincs olyan személy, aki felvilágosítást adhatna akár a pályával, az iskolával kapcsolatban, komoly hátrányban vannak azokhoz képest, akik számára a középiskola biztosított ilyen jellegű fakultációt. Sokan közülük bizonytalanok abban, hogy valóban ezen a pályán akarnak e tanulni, mivel nem tudják, hogy ennek a képzésnek milyen speciális követelményei vannak. Többen, ha tisztában lennének ezekkel a dolgokkal lehet, hogy nem is jelentkeznének. Így viszont elkerülhető lenne a csalódás az adott iskolában. Ez előfordult a Rendőrtiszti Főiskola alapkiképzésén is. Pár hallgatójelölt szembesülve az ottani követelményekkel úgy döntött, inkább az első hetekben abbahagyja tanulmányait, mondván ő nem erre számított, teljesen másképp képzelte el az egész képzést.

Jellemző volt még az alapkiképzésre, hogy míg az ilyen téren ismeretekkel rendelkező hallgatóknak nem, addig más diákoknak nehézséget okozott a szaknyelv, a kötöttség, vagy akár a rangjelzések felismerése. Egy ilyen intézménybe kerülő fiatalnak nagy segítség, ha tisztában van, milyen követelményeknek, elvárásoknak, helyzeteknek kell majd megfelelni. Az interneten és a nyílt napokon szereshető információ csupán felületes ismereteket ad. Sokkal

több időbe telik a szervezeti felépítés megértése, egyes tantárgyak tanulása, mint a fakultációs előképzésen résztvevőknek. A tanórákon is hátrányban voltak azokhoz képest, akik ezt már tanulták, ugyanis ők már tudtak mire építeni, könnyebb és átláthatóbb volt a számukra a tananyag.

Fontos lenne, hogy egyre több középiskola adjon otthont a rendvédelmi előképzéseknek. Ez sok diáknak lehetővé tenné, hogy ismereteket kapjon a rendvédelemről, segítse döntését a továbbtanulásban.

5. Összegzés

A rendvédelmi oktatásnak rengeteg előnye van. Megismertetik az érdeklődő diákokkal a rendvédelmi pálya alapismereteit. Ennél fontosabb funkciója azonban, hogy felkészít a rendvédelmen belüli követelményekre és elvárásokra. Ezek létfontosságúak ilyen típusú fakultáció esetén. Akik mégis meggondolnák magukat azok számára is maradandó emlék, ugyanis ismereteiken keresztül megtanulják más szemszögéből nézni a rendvédelmet, s annak megítélése is pozitív irányban változik bennük. Már csak ezért is megéri ezt a képzést nemcsak folytatni, de népszerűsíteni is.

A fent említettek egy jól szervezett oktatásra mutatnak, azonban egyes módszerekkel ezeket még hatékonyabbá lehetne tenni. Ennek oka a már oly sokszor említett tájékozatlanság a diákok részéről. A rendvédelmi szervek bemutatását magasabb szintre kellene emelni. E helyzet javítása érdekében több iskolát kellene bevonni mind a pálya népszerűsítésébe, mind az erre irányuló fakultációs képzésbe. Ez több módon megvalósítható.

A továbbtanulni kívánó tanulók érdekében a rendvédelmi szerveknek fel kéne venniük a kapcsolatot azokkal az iskolákkal, akik igényt tartanak ilyen témájú tájékoztató előadásokra. A közvetlenebb kapcsolatteremtés érdekében célszerű lenne, ha ezeket az előadásokat olyan hallgatók tartanák, akik már ezen a pályán tanulnak. Így a felmerülő kérdések megvitatása is gördülékenyebben és szabadabban történne.

Egy másik járható út az Internet által kínált lehetőségek célirányosabb felhasználása. A rendvédelmi iskolák honlapjainak bővítésével, színesebb tétellel lehetne azok látogatottságát növelni. Az iskolák portálján általában megtalálható a bemutatkozó rész, melyek döntő többségben sajnos csak gépelt szövegek. E szövegek tartalmát lehetőség szerint képekkel is illusztrálni kellene, ugyanis köztudott, hogy a diákok érdeklődését ez jobban felkelti. Ennek keretein belül a honlapokon egy galéria létrehozását is biztosítani kéne. Ez tartalmazná az iskoláról készült képeket, az ottani diákéletéről készült fotókat, valamint videofelvételeket. Így az érdeklődő diákok nemcsak próbálnák elképzelni az ottani helyzetet, és környezetet, hanem saját szemükkal is látnák azt. Ezek alapján pedig könnyebben menne nekik is a döntés.

Véleményünk szerint a rendvédelmi felkészítés tehát jól szervezett, egyértelmű és sokrétű. Bizonyos területeken apró finomításokra van szükség,

amelyek megoldásával elmondható lesz, hogy a rendvédelmi képzés, ha nem is tökéletes, de mindenképpen a legjobbak közé tartozik. Ez pedig egy újabb olyan siker lesz, amelyet a rendvédelmi szervek elkönnyvelhetnek.